

**DEN NORSKE
ATLANTERHAVSKOMITE**
THE NORWEGIAN ATLANTIC COMMITTEE

Sikkerhetspolitisk bibliotek

1-2012

UNGARN - ALENE OG MISKJENT

Jahn Otto Johansen

Jahn Otto Johansen (født 3. mai 1934 i Porsgrunn) er forfatter og utenrikskommentator. Han var i 1953 en av vinnerne i stilkonkurransen "Norge og Atlanterhavssamarbeidet", arrangert av Utenriksdepartementets pressetjeneste og MSA (Mutual Security Agency). Johansen har vært NRK-korrespondent i Moskva, Washington D.C. og Berlin, og i tillegg utenriksredaktør i NRK-TV. Han var sjefredaktør i Dagbladet 1977-84 og Fritt Ord-professor ved Universitetet i Oslo i 2003. Han har skrevet flere bøker om Sentral- og Øst-Europa, og er en av de få ikke-ungarere som har fått den ungarske Frihetsprisen av 1956. Johansen har forelest ved en rekke universiteter og høyskoler i USA og Europa. Over 75 av hans foredrag for Den norske Atlanterhavskomiteé er utgitt i Sikkerhetspolitisk Bibliotek.

Utgitt av: The Norwegian Atlantic Committee
Redaktør: Neving Rudskjær
Trykket av: Hegland Trykk AS, Flekkefjord
ISSN: 0802-6602

For mer informasjon, besøk våre nettsider: www.atlanterhavskomiteen.no

UNGARN - ALENE OG MISKJENT

EU slår alarm

EU har endelig slått alarm om utviklingen i Ungarn, og norske medier gir omsider dette en bred dekning. Man har vedtatt en rekke lover som begrenser domstolenes og sentralbankens uavhengighet, det innsettes regjeringstro sjefer i kulturlivet og mediene vingeklippes. Dette betyr at et såkalt nasjonalt folkestyre nå settes over institusjoner og lover som begrenser regjeringens makt.

Det er her den virkelige fare ligger, for det høyreekstremistiske Jobbik leder nå i meningsmålingene. De av oss som trodde at Viktor Orban skulle bli helt uavhengig fra Jobbik da Fidesz fikk over to tredjedels flertall i parlamentet, fikk bare delvis rett.

Jobbik ledes av Gabor Vona og har 47 av de 386 plassene i parlamentet. Det er det nest største politiske parti i Ungarn.

Det kaller seg kristelig-patriotisk og er så Europa-fiendtlig at det ofte har brent EU-flagget i sine demonstrasjoner. Jobbik er fiendtlig overfor sigøynerne/roma og er antisemittisk. Partiet har ukompliserte løsninger på kompliserte spørsmål og utnytter stemninger som har dype røtter i den ungarske folkesjelen.

Statsminister Viktor Orban vil helst ikke ha noe med Jobbik å gjøre, og så lenge Fidesz har over to tredjedels flertall i parlamentet er han ikke avhengig av deres stemmer for å få igjennom det han vil. Det hadde vært verre om Orban og Fidesz hadde måttet støtte seg til Jobbik.

Men stemningen ute i folket kontrolleres ikke fra parlamentet. På grasrota har Jobbik fremgang på grunn av dets enkle, populistiske budskap. Det treffer mange i deres vanskelige økonomiske situasjon.

Det er idag en høyrepopulistisk tendens i mange europeiske land, og den kan bli enda sterkere når millioner av høyt utdannede ungdommer blir langtidsledige. Dette er altså et generelt europeisk problem, ikke noe som bare er begrenset til Ungarn.

Men i Ungarn er denne utvikling kommet lengst. Det er imidlertid galt å fremstille ungarerne som mindre tilhengere av demokrati enn befolkningen i andre sentral- og østeuropeiske land. Ungarn er ikke noe Hviterussland. Orban er ingen "Lukasjenko light" som det heter i vestlig presse.

Ungarn har gode historiske forbindelser med Polen og mange har trukket paralleller mellom disse landene, men de har utviklet seg svært ulikt med hensyn til grad av demokrati og markedsøkonomi i det tidligere sosialistiske Europa. Her er Polen å regne som et lysende eksempel, mens Ungarn har store mangler. Ungarn har fått et stadig mer autoritært styre, mens Polen er et levende demokrati med et rasjonelt og godt forhold til EU og NATO.

Det er all grunn til å rope varsku om denne utviklingen, som vi kan gjenkjenne fra tidligere perioder i europeisk historie. Dette er en lenge varslet katastrofe, men europeerne har lukket øynene for faresignalene fra Ungarn.

Nobelprisvinneren Imre Kertesz

Allerede i 2002, da Imre Kertesz fikk Nobels litteraturpris, som den første ungareer noensinne, reagerte forfatterforeningens ledere surt. De sa at Kertesz slett ikke var noen ungarsk dikter; han var jøde.

Jeg traff Imre Kertesz flere ganger i Berlin. Han sa han kunne takke Tyskland for at han var blitt internasjonalt kjent, og han bare ristet på hodet over den mottagelse han hadde fått hjemme.

Imre Kertesz ble som 14-åring deportert til Auschwitz sammen med 400 000 andre ungarske jøder som Adolf Eichmann arresterte med hjelp av de fascistiske Pilkors-folkene. Pilkors-bevegelsen ble ledet av den ekstreme antisemitten Ferenc Szalasi som var Hitlers og Himmlers lakei.

Kertesz havnet til slutt i Buchenwald. Han overlevde så vidt, men størstedelen av hans familie ble myrdet. Imre Kertesz beskriver litterært det han opplevde på en helt annen måte enn de fleste Holocaust-forfattere.

I romanen "Uten skjebne" har han en kjølig, betraktende avstand til stoffet. For Kertesz ble Auschwitz ikke bare porten til døden, men en mulighet til å leve på siden av grusomhetene. Det blir de hverdagslige trivialiteter som opptar ham, ikke det store spillet.

Med svart humor skildrer han dagliglivet i konsentrasjonsleiren. Det er en nesten surrealistisk hverdag der avstanden mellom bøddel og offer ikke er så stor.

På meg virket Imre Kertesz kjølige holdning til Auschwitz-traumet først sjokkerende. Jeg hadde lest Elie Wiesel og mange av de andre

“tidsvitnene”, og hadde vanskelig for å akseptere Kertesz` ironi. Det tok tid.

Men Kertesz stikker ikke grusomhetene under en stol. Hovedpersonens lidelser utpensles i detalj, som når han slås ned av fangevokterne og får ansiktet ødelagt av bødlene. Eller der han ligger i en dobbeltkøye i egen og andres avføring.

Imre Kertesz` hovedperson overlever og vender tilbake til Budapest der han skal forsøke å leve et slags normalt liv. Men da oppdager han at han savner Auschwitz` bisarre tilværelse.

Da kommunistene tok makten i 1945 og innførte et stalinistisk terrorvelde, ble Imre Kertesz i motsetning til mange andre kunstnere værende i Ungarn. Han flyktet heller ikke etter at folkeoppstanden ble slått ned i 1956.

Imre Kertesz samarbeidet ikke med regimet, men var heller ikke noen aktiv opposisjonell. Han førte en slags normal tilværelse i en unormal situasjon.

I så måte var han en typisk ungarer som ikke stakk seg ut. Ungarere flest tilpasset seg Janos Kadar`s “gulasj-kommunisme”, som gikk ut på å gi innbyggerne en så god økonomisk materiell tilværelse som mulig.

Kadar forlot den stalinistiske formelen “den som ikke er med oss, er mot oss” og sa i stedet at “den som ikke er mot oss, er med oss”. Ungarn ble ofte omtalt som “den lystigste brakka i den kommunistiske leir.”

Kadar satte bare en betingelse: Ungarerne fikk ikke kritisere Sovjetunionen og 1956 skulle forties.

Kadar stilte seg i 1956 på russernes side til tross for at han var blitt arrestert og torturert under stalinismen. Men han ble etter hvert akseptert som en slags landsfader.

Frem til 1989 var Imre Kertesz i Ungarn ukjent som skjønnlitterær forfatter. Selv etter at sensuren ble opphevet og han kunne publisere manuskripter han hadde hatt liggende i skuffen, forble han ukjent for ungarere flest. I det første usensurerte ungarske leksikon ble han omtalt som journalist og oversetter, ikke som dikter.

Som nevnt var det først med oversettelsene til tysk at Imre Kertesz ble et internasjonalt navn.

Men mange av hans kolleger og ledelsen i den ungarske forfatterforening ble altså ikke begeistret da han fikk Nobelprisen i litteratur i 2002. Noen av dem jeg snakket med tok det som en fornærmelse at han hadde fått Nobelprisen.

Ungarske vitenskapsmenn hadde riktignok fått mange Nobelpriser, noen av dem i eksil, og det ble oppfattet som en ære for Ungarn. Men slik var det ikke for Imre Kertesz.

I Budapest traff jeg mennesker som sa at Kertesz var "kosmopolitt" – dette var slik dannede ungarere uttrykte sin antisemittisme.

Da den ungarske forfatterforening i 2004 ga "Den alternative Kossuth-prisen" til den antisemittiske forfatteren Kornel Döbrentei, protesterte mange av landets fremste diktere med Imre Kertesz, Gyögy Konrad, Peter Nadas og Peter Esterhazy i spissen. Da forfatterforeningens ledelse nektet å ta hensyn til kritikken, meldte 160 forfattere seg ut. Blant dem var de fremste navn i ungarsk samtidslitteratur.

Antisemittiske forfattere

Forfatterforeningen stilte seg også bak den ekstreme antisemittiske forfatteren Istvan Csurkas. Han deltok aktivt i folkeoppstanden i 1956, men senere ble det avslørt at han hadde vært angiver for det hemmelige politi. Csurkas forsvarte seg med at det var noe han var blitt tvunget til, men egentlig hadde han vært motstander av kommunismen hele tiden.

Csurkas hadde på 1970-tallet stor suksess med sine teaterstykker som gikk for fulle hus i Budapest. Det var da jeg første gang møtte ham. Fra 1990 viet han seg helt til politikk og det ekstreme, lille partiet han var formann for.

Den kjente filosofen Gaspar Miklos Tamas ironiserte i et intervju med BBC:

"Curkas` parti er kanskje ikke nazistisk eller fascistisk, men rasistisk, sjåvinistisk, antisemittisk, antidemokratisk, fremmedfiendtlig, antirepublikansk og antikonstitusjonelt."

Csurkas var ganske folkelig som forfatter og taler, og han kunne være en gemenslig fyr å spise gulasjsuppe og drikke vin sammen med.

Men straks samtalen kom inn på jøder opplevde jeg et rabi hat. Csurkas brydde seg ikke om å pakke inn sine antisemittiske tirader

når han ble intervjuet av utenlandske journalister eller opptrådte på folkemøter.

Csurkas likte egentlig ikke å ha fremmede mediefolk på sine arrangementer. Det var først etter at han hadde sett mitt ansikt mange nok ganger og fikk høre et jeg var fra "det lyse Norden", jeg ble invitert til hans bord.

Istvan Csurkas var en stor beundrer av den engelske Holocaust-benekter David Irving. Han hadde hørt at en norsk historiker gikk god for Irving og syntes det var bra. "Dere har vel ikke så mange jøder i Norge", ville han vite.

Csurkas og hans tilhengere allierte seg med ekstreme høyrepopulister i Vest-Europa, som f.eks. den franske Jean-Marie Le Pen. Curkas var også meget EU-fiendtlig og fremstilte Brussel som et "jødisk ormebol".

Jødene var et fullstendig fremmedelement i den ungarske nasjon, mente han, særlig i byene og fremfor alt i Budapest, som han kalte Judapest. I dag bruker Jobbik-folkene denne betegnelse om den ungarske hovedstaden fordi de mener det er for mange jøder i innflytelsesrike posisjoner der.

Jødene blir holdt ansvarlige ikke bare for Bela Kuns røde diktatur etter den første verdenskrig, men også for stalinisten Matyas Rakosi som styrte Ungarn med hård hånd frem til 1955.

Stalin sørget for at jødiske stalinister fikk viktige stillinger i partiet og i det hemmelige politi, både i Ungarn og Polen. Han mente at de på grunn av tidligere tiders jødeforfølgelser var mer å stole på enn nasjonalkommunister.

Dette har vært som en boomerang som har rammet jødene senere, også de som var motstandere av stalinismen, og de betalte en høy pris for det.

Da jeg skulle forlate Csurkas sa han at jeg absolutt måtte lese «Sions Vises protokoller», et makkverk av et propagandaskrift som tsarens hemmelige politi i sin tid brukte for å ramme jødene.

«Sions Vises Protokoller» har kommet i nye masseopplag ikke bare i muslimske land, men trykkes opp på nytt i Ungarn, Ukraina, de baltske land og Russland.

Det er et uttrykk for den paranoia som også griper om seg i nesten hele Europa, til og med i Norge. Det er personer og bevegelser som

ser jødiske sammensvergelses over alt. Jeg møter dette hver gang jeg kommer til Ungarn.

Istvan Csurkas døde i februar 2012, 77 år gammel. I en av sine siste taler oppfordret han "de kristne ungarske masser" til å reise seg mot de internasjonale krefter som han hevdet forsøkte å utrydde dem.

Jobbik og deler av Orbans parti, Fidesz, overtok noe av Csurkas jødefiendtlige terminologi, selv om Orban understreket at han ikke er antisemitt og at han ville ha et godt forhold til Israel. Det kan ikke dokumenteres at Orban noen gang har kommet med antisemittiske utsagn.

Derimot har Orban-regjeringen flere ganger æret de ungarske ofre for Holocaust. I et intervju med en israelsk avis avviste han ekstremhøyres påstander om at det eksisterte en verdensomfattende sammensvergelse som jobbet for at Israel kunne kjøpe opp Ungarn.

Det høyreekstremistiske Jobbik og "Nye Ungarske Garde" bygger på de samme rasistiske og ultra-nasjonalistiske holdninger som Pilkorset, som herjet før og under den annen verdenskrig. Gardens uniformer, flagg og symboler gir assosiasjoner til fascistene.

"Nye Ungarske Garde" erstattet den gamle "Ungarske Garde" da den ble forbudt. Det er de samme folkene og den samme idelogi.

Pilkors-bandenens herjinger er beskrevet av forfatteren György Konrad i boken "En gjest i mitt eget land". I likhet med Kertesz er Konrad av jødisk opphav, men absolutt ikke noen troende jøde.

Under det norske statsbesøket i Ungarn i 2002 sa overrabbiner Fröhlich i Budapest til NRKs Hans-Wilhelm Steinfeld at "fra høyresiden hører vi nå de samme talene som på 1930-tallet".

I løpet av de siste ti år har det skjedd mye som burde ha fått varsel-lampene til å lyse i EU og i Norge. Det vi ser i Ungarn idag, er altså en lenge varslet katastrofe.

Oppfordring til bok-brenning

I 2009 stod det en artikkel i ukeavisen "Magyar Demokrata", skrevet av forfatteren Adam Pozsonyi, som er medlem av Fidesz, og som Viktor Orban beundrer. Pozsonyi støtter "Nye Ungarske Garde".

Pozsonyi ba ungarere danne kommandogrupper som skulle gå til bibliotekene og ta ut bøker av blant annet Esterhazy, Konrad og Nadas og brenne dem. Han kalte disse forfatterne landsforrædere og

mordere, som hadde forgiftet den ungarske sjel. Derfor måtte man brenne deres bøker slik Pilkorset og SS gjorde i 1944 da de sendte 400 000 ungarske jøder til Auschwitz.

Artikkelforfatteren sa senere til utenlandsk presse at det hele bare hadde vært ironi. Men Peter Nadas kunne ikke se noe humoristisk i å bli stemplet som syk, forbryter og landsforræder.

Han minnet om at flere hundre tusen bøker gikk opp i flammer i Budapest i 1944, langt flere enn i den beryktede bokbrannen som tyske studenter stod bak i Berlin.

I "Magyar Hirlap" skrev en annen Orban-venn, og en av stifterne av Fidesz, Zsolt Bayer, at bare jøder og deres støttespillere var onde nok til å kritisere Ungarn. Han omtalte jøder som "stinkende elementer".

Han tilføyde at det var synd at de ikke alle ble begravet i skogen ved Orgovany. Dette er en liten landsby der hvite kontrarevolusjonære i 1919 ikke bare henrettet alle de mistenkte for å ha tilhørt den røde rådsrepublikken, men også tilfeldige jøder som ikke hadde hatt noe med dette å gjøre.

Zsolt Bayer nevnte spesielt navn som Cohen, Cohn-Bendit og Schiff. Nick Cohen er en kjent britisk journalist og Daniel Cohn-Bendit er Europa-parlamentariker. Alle har stilt seg kritisk til utviklingen i Ungarn.

Andras Schiff er en berømt ungarsk-jødisk pianist som er etterspurt over hele verden. I et brev til The Washington Post kritiserte han den "reaksjonære nasjonalisme" som er preget av homofobi, sigøynerhat og antisemittisme. Schiff ville aldri mer sette sine bein i Ungarn.

Det kunne nevnes mange eksempler det siste tiåret på høyreekstremistisk retorikk og overgrep mot nasjonale minoriteter, først og fremst sigøynere (roma).

Jødene blir skjelt ut som femtekolonne og snyltere. De fremstilles som den direkte årsak til at ungarene hadde det økonomisk og sosialt vanskelig. Og det blir stadig gjentatt at Israel og verdensjødedommen holdt på å kjøpe opp Ungarn.

Antisemittismen, som hele tiden har overlevd i folkedypet, kom opp til overflaten igjen. Den ble igjen "salonfähig" i borgerlige kretser.

Turister vil vanligvis ikke merke noe til Jobbik, og de er lykkelig uvitende om det som skjer i Ungarn. Men "Nye Ungarske Garde" marsjerer stadig, og Jobbik-folkene klistrer opp antijødiske og

sigøynerfiendtlige plakater, blant annet på trikkene og undergrunnsbanen. Og de deler ut løpesedler med et klart rasistisk innhold. De fleste turister forstår ikke ungarsk og registrerer dermed ikke dette.

Gaspar Mikos Tamas fortalte i Die Zeit om et møte midt på dagen med en tropp fra "Nye Ungarske Garde":

"De marsjerte i takt, med svarte uniformer, skyggeluer, høye kampstøvler og rødhvite halstørkler nøyaktig slik de som de ungarske fascistene pleide å bruke. Troppsføreren kommanderte "Avdeling holdt!" før han ropte: Heil Hitler, Herr Tamas, hvordan går det?"

De visste at Mikos Tamas var jøde, og han var jo en kjent kulturpersonlighet.

Den jødiske minoritet i Ungarn er i dag bare på 100 000, mindre enn en femtedel av det antall jøder landet hadde før den annen verdenskrig. De fleste bor i Budapest, men antisemittismen viser seg over alt i Ungarn.

Rabiner Slomo Köves i Imah-menigheten i Budapest sa til Aftenpostens Ingrid Brekke i januar 2011 at det var et oppsving i antisemitisme etter 2006 da protestdemonstrasjonene mot sosialistregjeringen økte i styrke.

Det var en periode tilstrekkelig å gå med det jødiske hodeplagget kipa for å bli angrepet på åpen gate eller utskjelt som "jødesvin" og "illeluktende jøde":

«Folk skrek eller spyttet etter meg nesten daglig, men nå er det bedre. Holdningen er mer "kanskje jeg ikke liker jødene, men jeg skal ikke gjøre noe med det.»

Orban ingen antisemitt

Köves understrekte at Orban-regjeringen ikke er antisemittisk. Det har han altså rett i. Men når rabbineren sa at Jobbik ikke lenger var så farlig, så har utviklingen det siste året vist at det ikke er tilfelle. Det er blitt verre.

Köves reaksjoner er typisk for mange sentral- og østeuropeiske jøder. De vil ikke ha noen konfrontasjon. De foretrekker å ligge lavt når det er rasistiske bevegelser i samfunnet og det foregår en etnisk mobilisering med jakt på syndebukker.

Redaktøren av månedstidsskriftet Szombat, historikeren Attila Novak, sier at den synkende levestandarden, den voksende

korupsjonen og presset utenfra går ut over jødene. Novak skriver at mange ungarske jøder er dypt bekymret, særlig de eldre.

De frykter at demokratiske institusjoner blir uthulet av høyreekstremister slik som i mellomkrigstiden. Derfor bruker han uttrykket "weimarisering" om utviklingen i Ungarn. Det vil si at de demokratiske partier og institusjoner som skal sikre borgerrettighetene er på defensiven, slik som i Weimar-republikken før Hitlers maktovertagelse.

Peter Feldmayer, som er formann i en jødisk kulturallianse, sa til Budapester Zeitung i 2010 at jødefiendtligheten viser en «ytterst bekymringsfull tendens, med tilrop på gater og plakater der det står "jødesvin"».

Med innstramningen i mediene ville Budapester Zeitung ikke ha kunnet gjengitt et slikt utsagn i dag.

En internettportal som står Jobbik nær (kuruc infa) er den mest aktive hatgruppe i Ungarn. De påstår at det er en jødisk verdenssammensvergelse, slik Sions Vises Protokoller hevder. De benekter Holocaust. I tillegg til "sigøynerkriminalitet" opererer portalen med uttrykket "jødekriminalitet".

Den unge jødiske generasjon er blitt mer selvbevisst og driver nå en omfattende kulturell virksomhet, ikke minst ved musikk, sang og dans. Kletzmer og jiddisch-musikk er blitt meget populært også blant ikke-jøder.

Dette er interessant ettersom ungarske jøder ikke er shtetl-jøder. De er urbane jøder som ikke snakker jiddisch, men de er fascinert av den spesielle østeuropeiske, jødiske kultur som Hitler og Stalin ødela.

Anna Gabanyi, som sammen med noen unge jødiske menn restaurerer en gammel synagoge, sier til Dagens Nyheter at hun er meget bekymret:

"Man merker at antisemittismen blir sterkere og sterkere. Politiet har gitt disse guttene det råd å ikke gå med kippa. Det hender ofte at ensomme kvinner og barn blir angrepet på åpen gate, og jøder blir skjelt ut bare fordi de er jøder."

Det var et sjokk for Anna og hennes venner at det lille jødiske samfunnet som har overlevd den nazistiske og fascistiske antisemittismen, igjen skulle være urolig for fremtiden. De vokste opp i den tro at det aldri kunne bli noe nytt Holocaust (Shoah). Nå er de i tvil, og mange emigrerer.

Forskeren Magdalena Marsovszky ble spurt av Dagens Nyheter hvordan antisemittismen kan få en renessanse i et land der det er så få jøder igjen. Her ville jeg selv svare at man behøver ikke en gang kjenne en jøde for å være antisemitt. Elie Wiesel pekte på dette da han formulerte uttrykket "antisemittisme uten jøder".

Magdalena Marsovszky mener at svaret ligger i den "blodsmystiske" ideologi om en nasjon som et etnisk rent og homogent folk. Det ble aldri tatt et oppgjør med denne holdningen.

Marsovszky sier at denne ideologien er særlig farlig fordi den definerer ut "de andre". Antisemittismen i Ungarn retter seg ikke bare mot jøder, men mot alt og alle som passer inn i en antisemittisk stereotyp. Dette inkluderer venstreradikale, kosmopolitter og intelligentsiaen i storbyene. De betraktes som "de andre".

Alt som ikke stemmer med den etno-nasjonalistiske ideologi kalles jødisk. Til og med EU beskrives som en organisasjon "skapt av jøder", og den internasjonale finansverden er ut fra denne forestilling styrt av jøder.

Vi finner altså de samme holdninger i det antisosialistiske Ungarn som i det postkommunistiske Russland. I filmen "Imperiets undergang" (Gibel Imperii) fremstilles de jødiske bankierer i Venezia som roten til alt ondt. De undergravde det kristne bysantinske imperium, slik jødiske finansfolk og oligarker i våre dager infiltrerer russisk økonomi.

Filmen ville sannsynligvis ha blitt godt mottatt i Ungarn, bortsett fra at ungarene er romersk-katolske (og kalvinister) mens russerne og bysantinerne er ortodokse.

"Bak den etno-nasjonalistiske ideologi er det et enormt potensial for vold", sier Magdalena Marszovsky.

Sigøyerne forfølges

Skribenten Gabi Gleichmann har rett når han i en kronikk i Aftenposten skriver at jøder og sigøynere "i den hatske retorikken fremstilles som fremmede som lever som parasitter på samfunns kroppen".

Parasitter er noe man kvitter seg med.

Behandlingen av sigøyerne/roma er særlig ille. Mange sigøynere er blitt myrdet av Jobbik-bander. Et mord på en far og hans lille sønn ble først oppklart etter at FBI ble koblet inn.

Sigøynerne er redde når Jobbik-folkene kommer marsjerende og truer dem. De vet at selv om det finnes anstendige mennesker som sympatiserer med dem, så betrakter ungarere flest roma-befolkningen som arbeidssky snyltere.

De "knuller som kaniner" sa en ungarer til meg. Han siktet til den dramatiske veksten i sigøynerbefolkningen.

Ungarere flest mener kriminalitet ligger i sigøynernes blod. De bygger sine inntrykk på lommetyver og tyveri fra åkrene. Den ungarske landsbybefolkningen mener at tyveriene økte etter kommunismens fall, men ingen gjorde noe med det før Jobbik og "Nye Ungarske Garde" kom inn.

Særlig ille er det i det i det nordøstlige Ungarn der sigøynerne tidligere hadde lavtlønnede jobber i industrien og tok forefallende arbeid. Men etter at fabrikkene gikk konkurs, hadde sigøynerne ikke lenger noen form for arbeid og ble altså tyver ifølge den etnisk ungarske befolkningen.

"Nye Ungarske Garde" griper nå inn mens politiet lukker øynene eller samarbeider med dem. Situasjonen for sigøynerne i Gyöngyöspata og omlandet er blitt stadig verre etter at de høyreekstremistiske militsgrupper kom.

Politiet bøtelegger sigøynerne for den minste forseelse, som manglende sykkel-lys, røyking på gaten og at de ikke bruker fortauet. Bøtene blir trukket fra den beskjedne utbetaling i sosialhjelp.

Jobbik vil gjerde inn sigøynerne i gettoer, og de vil sende barna til internatskoler. Men når sigøynerbarn er kommet i skole, har det som regel vært i klasser for tilbakestående barn.

Fidesz vil ikke gi barnebidrag uten at det stilles krav til foreldrene, og de krever at det settes inn mer politi for å håndheve lov og orden.

Hvis ikke myndighetene gjør noe vil Jobbik og "Nye Ungarske Garde" danne et tungt bevæpnet privat politi som skal ordne opp. I januar 2012 var det en interessant diskusjon på Berliner Schaubühne. Der deltok en rekke ungarske intellektuelle som har preget vår tid.

Blant dem var filosofen Agnes Heller som er den berømte "Grande Dame" fra den kritisk-marxistiske skole til den store Georg Lukacs. Hun sa at Orban-regjeringen i seg selv ikke var antisemittisk, men at den hadde en autoritær tendens som kunne frigjøre slike tendenser.

Agnes Heller kalte det “bonapartisme”, det vil si en anti-republikansk holdning. Derfor heter det ikke lenger Republikken Ungarn, men bare Ungarn.

Hun er bekymret for mye av ordbruken til Orbans folk, f.eks. at kritikere av regjeringen fremstilles som “fremmede i sine hjerter”, altså det motsatte av ungarsk-nasjonale. De er ikke ekte ungarere.

Den kjente publisisten Paul Lendvai, som måtte flykte fra Ungarn i 1956, bor i Wien. Han har skrevet en rekke viktige bøker om Ungarn og Sentral-Europa.

Han ser i dagens medielandskap en antijødisk holdning som ikke helt kan sammenlignes direkte med den nasjonalsosialistiske antisemittisme i Tyskland. Den har sin bakgrunn i en historisk tapermentalitet. Er man taper, må man ha noen å legge skylden på.

Ungarerne og historien

Siden det 19. århundret har ungarerne følt at de alltid har vært offer for fremmede makter – først ved det østerrikske keiserdømmet som Ungarn var i en personalunion med. Det eneste formildende med dobbeltmonarkiet var at ungarerne elsket keiser Franz Josefs gemalinne, Sissy, eller Erzebeth (Elisabeth) som hun heter på ungarsk. Hun trivdes bedre i Ungarn enn i Østerrike.

Etter den første verdenskrig, som ble slutten for keiseren og dobbeltmonarkiet, kom Bela Kuns kommunister. De ble brutalt slått ned av de hvite etter selv å ha terrorisert befolkningen. Fra 1941 var Ungarn en alliert av Tyskland, og etter krigen bestemte Sovjetunionen.

Fredsavtalen som Ungarn ble påtvunget i Trianon i 1920, var en katastrofe. Den er stadig et åpent sår. Jeg vil si at man kan ikke forstå den ungarske psyke uten å kjenne denne avtalen.

Da mistet nemlig Ungarn nesten to tredjedeler av sitt territorium. Ungarn strakk seg fra Trieste i Adriaterhavet og nesten til Bucuresti i øst. Transylvania hadde en betydelig ungarsk befolkning og var basen til noen av Ungarns store førere. Områder som idag er slovakiske, ukrainske og serbiske ble også tatt fra Ungarn.

Ungarn mistet fire millioner etniske ungare. Det er disse Orban minnes og gjør seg til talsmann for når han sier at han er statsminister også for dem. Det samme sa den første demokratisk valgte regjeringssjef etter kommunismens fall, Jozsef Antal.

Nabolandene og EU reagerte den gang som nå. De var bekymret for at det kunne føre til grensekonflikter. Men den gang var Ungarn bare kandidat til EU-medlemskap og måtte gi etter for Brussels innvendinger. Idag er Ungarn fullt medlem og da er det vanskeligere å øve slikt press.

Alle ungare i utlandet har nå fått ungarske pass. Dobbelt statsborgerskap er det også andre land som praktiserer, f.eks. Israel, og det behøver i seg selv ikke være noe stort problem.

Utfordringene kommer når ungarene ikke bare drømmer om å få disse områder tilbake, men bruker den ungarsk-etniske befolkning der som en slags femtekolonne. Samtidig kan det bli et problem for ungarsk økonomi dersom alle med ungarsk pass gjør krav på pensjoner og støtteordninger som ungare i Ungarn får.

Dette stimulerer også nasjonalistiske holdninger i nabolandene, slik vi har sett med den storrumenske bevegelse i Romania og ytterliggående nasjonalister i Slovakia. De kan kanskje komme på den tanke å utvise alle etniske ungare, eller i hvert fall frata dem rumensk eller slovakisk statsborgerskap.

Hans Wilhelm Steinfeld ga en god beskrivelse av dette kompleks i en NRK-kommentar:

“Jeg satt på familiens landsted ved Balatonsjøen og så mannen (Orban) på TV, og sa til en nasjonalist i familien: For at det der skal bli sant, må statsministeren din vinne en krig mot Romania, en mot Slovakia og en mot Serbia. For de resterende fire millioner bor i rumensk Transylvania (Erdeli), i Vojvodina i Serbia og i Sør-Slovakia”.

Uttrykt mer prosaisk så tapte ungarene dette i krig. De tapte alle kriger i flere hundre år bortsett fra at de bidro til forsvaret av Wien mot tyrkerne. Nord for Balatonsjøen lå Sümeg-borgen med sine kanoner som stoppet tyrkerne. Ungarene skal ha noe av æren for at ikke Wien og Europa ble en del av det ottomanske riket.

Det er en intellektuell og psykologisk kortslutning at ungarene ikke helt forstår at det de tapte i krig, får de ikke uten videre tilbake. De skjønner ikke helt at det koster å være med i to verdenskriger på tapernes side.

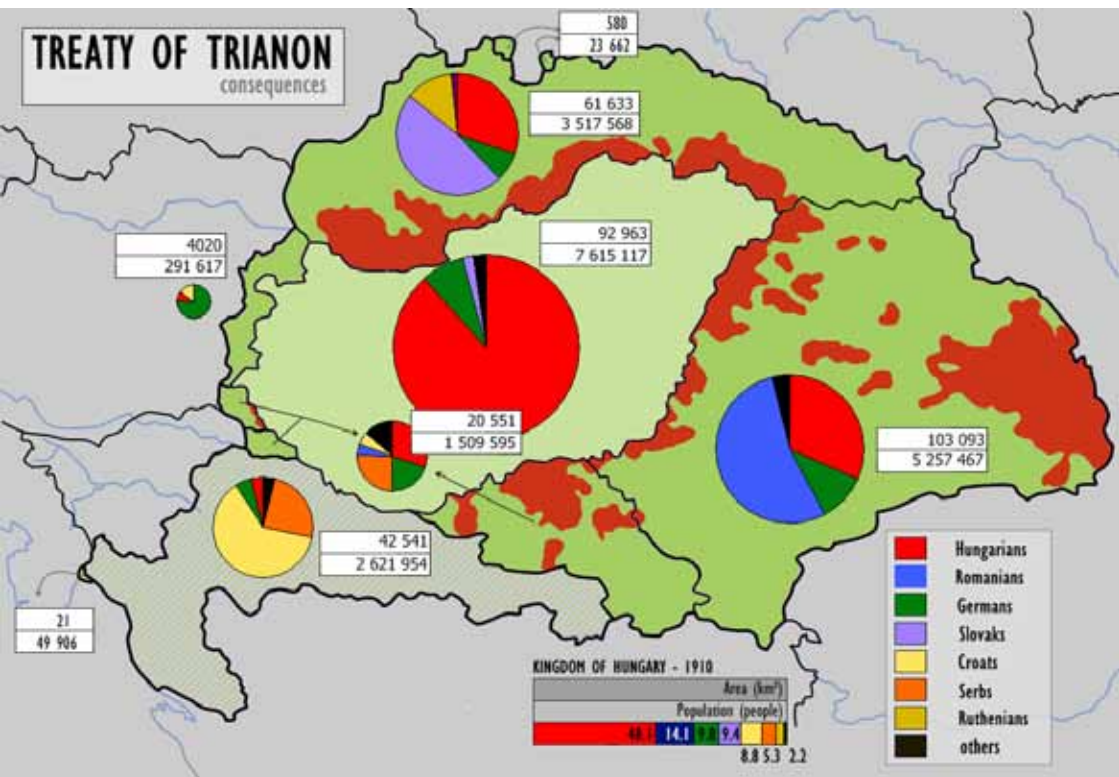
At Ungarn noen gang skulle kunne føre krig mot alle sine naboer for å få tilbake det de tapte i Trianon, er en ren illusjon. Selv Fidesz tror ikke det.

De andre statene stod rett og slett på vinnernes side i de to verdenskrigene. Ungarn gikk frivillig inn i krigen på Hitler-Tysklands side og mistet en hel armé i slaget om Stalingrad. De blodige kamper om Budapest i 1944-45 var Stalins takk for sist. Ungarene satt med Svartepet.

Rumenerne spilte et smartere spill. De hoppet av i tide og vendte seg mot tyskerne. De mistet territorier i Bessarabia til Sovjetunionen. Men de beholdt det de etter første verdenskrig hadde tatt fra ungarene og som Hitler hadde gitt tilbake til Ungarn. Rumenerne var rett og slett smartere diplomater enn de heltemodige og kompromissløse ungarene.

Da nytter det ikke å spørre som enkelte ungarene gjorde etter Berlinmurens fall og Tysklands gjenforening:

«Hvorfor kan ikke vi få tilbake det vi tapte når tyskerne fikk det?» Vel, tyskerne mistet tross alt Schlesien og Øst-Preussen med Kaliningrad og får ikke det tilbake i vår tid. Vest-Tyskland fikk millioner av flyktninger fra sine tapte østterritorier og fra Sudetenland, men de var realister og maktet å integrere disse fordrevne og å gjenreise landet. De viste en realisme som stort sett har vært fraværende i Ungarn.

Intet oppgjør med fortiden

Det andre feilgrep skjedde etter 1989-90. Ungarn åpnet ikke de hemmelige arkiver slik det ble gjort med Stasi-arkivene i DDR. Det ble en vond verkebyll, ettersom det viste seg at mange av kommunistene som kom tilbake til regjeringsmakten etter at den første borgerlige regjering hadde skuffet velgerne, var tvers igjennom korrupte.

Den ene sosialistiske ministeren etter den andre, til og med statsministre, ble avslørt som tidligere etterretnings- og sikkerhetsfolk.

I vest ble ikke dette ansett som noe stort problem så lenge disse folkene ikke gikk over til russerne. De satset i stedet på NATO og EU, og det gjorde de med langt større beslutsomhet enn de borgerlige.

De ungarske kommunister var dessuten populære i Vesten, særlig i Bonn, fordi de åpnet Jernteppet i 1989 og lot titusener av østtyske flyktninger komme seg over til Østerrike og friheten, for så å bli tatt

videre til Vest-Tyskland. Dette var med på å bidra til DDR-regimets fall.

Budapest hadde for sikkerhets skyld sikret seg Gorbatsjovs samtykke. Et større problem var at Jernteppet allerede var så nedrustet og elendig at man for syns skyld måtte rekonstruere et stykke av det slik at den ungarske og den østerrikske utenriksminister kunne klippe hull og slippe flyktingene igjennom.

Dette var vest-tyskerne Budapest evig takknemlige for. Hvert år når Tysklands samling blir markert forskjellige steder i Forbundsrepublikken, blir det invitert en ungarsk æresgjest, ofte tidligere utenriksminister Gyula Horn. Det var han som fra ungarsk side klippet hull i piggtråden og gjorde det politiske forarbeid til denne symbolhandling.

Fidesz og særlig Jobbik ville heller ha hengt ham opp i nærmeste lyktestolpe, for de så på de tidligere kommunister og særlig Gyula Horn som mennene bak Ungarns ulykke. Horn var etter 1956 en hard kommunist og han var sannsynligvis ansvarlig for flere dødsdommer.

Gyula Horn bidro til en såkalt "normalisering" under Kadar. Men forfatterne og andre kunstnere måtte balansere på stram line. Jeg intervjuet den gang Tibor Dery og Jozsef Lengyel i Budapest. Tibor Derys roman "Niki. Historien om en hund" ble oversatt til mange språk, også norsk. Romanen var et mesterstykke i å få sagt mye på en så indirekte måte som mulig.

Hverken Tibor Dery eller Jozsef Lengyel ønsket å fremstå som helter og barrikadekjempere, men forsøkte å bevare sin hardt vunnete frihet og integritet. De ba meg innstendig om ikke å skryte for mye av dem, for da kunne regimet bli mistenksomt.

Selv om forholdene etter hvert ble myket opp og levestandarden økte, var det mange åpne sår som ikke så lett ble leget, også etter 1989.

Støtte til ungarerne

Jeg fikk oppleve dette da jeg ble kalt til Budapest for å motta Den ungarske frihetsmedalje av 1956 av president Arpad Gönz. Jeg hadde ikke kjempet på noen barrikade og ble heller ikke sendt til Sibir, slik som noen russiske prisvinnere som hadde protestert mot den blodige undertrykkelse av folkeoppstanden.

Jeg hadde bare redigert diktsamlingen "Til Ungarn" for Det norske Studentersamfund. Inntektene gikk til ungarske flyktingestudenter, men det viktigste var den åndelige støtte dette ga dem som ventet på sin dom og dem som hadde flyktet.

Arnulf Øverlands harmdirrende dikt gjorde et sterkt inntrykk:

Glemmer vi Ungarn,
hvordan kan vi da kreve
rett til å leve...

Enda viktigere var Claes Gills "Gloria Victis" som ble oversatt til 25 språk. Det var det eneste dikt Gill ville offentliggjøre etter at han ga ut to diktsamlinger som begge var utsolgt.

For ungarene var dette viktig fordi Vesten hadde lurt dem ved å gi inntrykk av at de ville få vestlig militær hjelp. Det lå aldri i kortene.

Nyere forskning, blant annet av historikeren Charles Gati (Failed Illusions), viser at USA overhodet ikke var innstilt på å hjelpe de ungarske opprørere. CIA opptrådte usedvanlig dilettantisk høsten 1956, og Radio Free Europe ga ungarene illusjoner.

Gati skiller seg fra andre historikere ved å mene at oppstanden kanskje kunne ha lyktes dersom Imre Nagy hadde vært mer realistisk og Moskva hadde fått sjansen til å finne en jugoslavisk løsning.

Dagen etter prisutdelingen i Parlamentet tok presidenten meg til det sted der Imre Nagy og Pal Maleter - frihetssymbolene fra 1956 - lå begravet sammen med mange andre, også russere som hadde gått over til frihetskjemperne.

På veien ned til byen gikk jeg sammen med en av presidentens nære medarbeidere. Da vi møtte en gammel, hvithåret mann, sa han:

« Dette var en av dommerne fra 1956. Han dømte mange til døden, og han bor fortsatt i en av ofrenes villaer som ble konfiskert.» Han fortalte også om en annen beryktet dommer som var blitt alvorlig syk. Han hadde forsøkt å få hjelp av naboene, men ingen ville ha noe med ham å gjøre.

De fant ham død ved utgangsdøren etter at han hadde forsøkt å klore hull i den.

Slike erfaringer skapte dype sår som sosialistene aldri skjønte noe av, men som Viktor Orban, den gang en ung student, forstod. Det forklarer noe av den fremgang han og Fidesz har hatt.

Sosialistenes svik

Men aller viktigst var sosialistenes svik når det gjaldt levestandarden og trygdesystemet. Store deler av befolkningen fikk det stadig verre - pensjonister, offentlige ansatte og studenter - mens sosialistiske oligarker levde i luksus. Likeledes ble middelklassen fattigere.

Hundretusener tok opp boliglån i fremmed valuta i vestlige banker som nærmest prakket pengene på dem. Nå er de ruinert for resten av livet. Med denne forhistorien er det ikke så overraskende at ungarene flest ble skeptiske til EU, Det internasjonale pengefond og Verdensbanken.

Men aller mest skeptiske ble de til den sosialdemokratiske regjeringen da det ble kjent at statsminister Ference Gyurcsany hadde innrømmet i et lukket partimøte at de hadde løyet overfor befolkningen:

«Vi løy morgen, middag og kveld.»

Egentlig lå det litt selvkritikk i dette, for Gyurcsany kalte Ungarn et "horeland". Han mente at de rett og slett hadde prostituert seg. De hadde vært uærlige og slik kunne det ikke fortsette.

Da disse uttalelser ble kjent skapte det et voldsomt raseri som Fidesz og Jobbik utnyttet. Folk flest oppfattet det ikke som noen selvkritikk, men som noe som var lekket ut mot sosialdemokratenes vilje.

Det kom til voldsomme demonstrasjoner som til dels ble voldelige på grunn av Jobbik-aktivistene. Dette på tross av at de fleste demonstranter var fredelige, og mange var kommet bare for å se på.

De ble slått ned med en brutalitet som ble underkommunisert i vestlige medier. De rapporterte om Jobbik-pøbelen, og det var nødvendig. Men man fikk vite lite eller intet om regjeringens politistyrker som bestod av de samme "gorillaer" som i kommunisttiden.

De slo ned fredelige tilskuere, mange av dem gamle og barn. Hundrevis ble såret. Jeg snakket etterpå med mennesker som var blitt brutalt behandlet av det sosialistiske opprørspolitiet. De sa det var like ille som i den verste kommunisttiden.

Viktor Orban stod opprinnelig frem som en ung idealist som var modig nok til å utfordre kommunistene både før og etter regimeskiftet. Jeg intervjuet ham mange ganger og fikk et sympatisk inntrykk av ham.

Men etter hvert forandret Orban seg. Idag fremstiller han sine tilhengere som gode ungare, og motstanderne som fiender og endog forrædere.

Kunsthistorikeren Laszlo Földenyi sa i et intervju med Die Welt at Viktor Orban ligner mer og mer på Janos Kadar i sin måte å opptre på, men naturligvis ikke politisk og ideologisk.

Ungarerne tilpasset seg den såkalte "gulasjkommunisme", mens østtyskere, tsjekkere og ikke minst polakkene opponerte. Ifølge enkelte meningsmålinger er Kadar den mest populære ungarske politiker i det 20. århundret.

Dette forundrer meg siden Kadar aldri var direkte populær og han endte sitt liv som en syk og ensom mann, som i dødens stund skal ha tilkalt en prest for å gi ham den siste olje.

Ungare flest er tilpasningsdyktige og aksepterer Viktor Orban som landsfader. Når Orban kritiseres av EU og USA fremstår han som en forfulgt uskyldighet, og det styrker hans stilling i det ungarske folk.

Orban fremstiller Ungarn som alene og ensom i verden, miskjent og misforstått. Derfor er det ikke så sikkert at presset fra Brussel vil ha den tilsiktede virkning.

Når han gir etter, f.eks. i spørsmålet om statsbankens uavhengighet, gjør han det klart for ungarene at det er makten, ikke argumentene, han bøyer seg for. Budapest frykter markedet mer enn Brussel.

Jobbik kritiserer Orban for at han er for ettergiven, men jeg tror ungare flest forstår ham og kanskje respekterer ham. Selv om det også innen Fidesz finnes dem som er misfornøyd med at Orban har gitt etter for EU i enkelte spørsmål, så er det helt usannsynlig at hans eget parti skulle kvitte seg med ham.

Ungarene opplever seg selv som et forfulgt, lite folk, en David som trosser Goliat. Og så taler denne lille David et språk verden ikke forstår.

På hjemmebane gjør Viktor Orban Abraham Lincolns devise til sin egen:

Fra folket,
med folket
og for folket.

Det er dette som sannsynligvis vinner gjenklang i folkedypet, ikke de intellektuelles og kunstneres bekymringer som får mest plass i vestlige medier. Kritikernes advarsler er forankret i bitre historiske erfaringer, men det er intet som tyder på at ungarerne endelig har bestemt seg for å lære av historien.

Den appell som ledende ungarske intellektuelle og kunstnere, med György Konrad i spissen, kom med ved inngangen til 2012, faller sannsynligvis på steingrunn selv om alt som står der virker overbevisende:

«Takket være Fidesz' absolutte flertall er parlamentet blitt et ett-parti-system. Opposisjonen blir bare en formalitet som statsministeren og regjeringen ikke behøver å ta hensyn til.

Presidenten som etter sedvane skal opptre uavhengig av regjering og politiske partier, er blitt en sandpåstrøer.

Rettsystemet er blitt politisert og er ikke lenger uavhengig. Myn-dighetene bestemmer hvem som skal være dommere og hvilke saker de skal ta stilling til.

Mediene er blitt vingeklippet. Den eneste mulighet for at en avis eller radiokanal får fortsette, er politisk lojalitet. Og det bestemmer Orban og Fidesz. Uavhengige media trues med enorme bøter eller fengselsstraffer, og det fører til selvsensur.

Endelig har de nye valglover ført til en omstrukturering av valg-distrikter, noe som kommer Fidesz til gode. Opposisjonspartiene svinebindes.» Underskriverne av nyttårsbudskapet er pessimister. De frykter at "det diktatoriske styre" - så sterke ord bruker de - har nådd "a point of no return".

Utsiktene foran neste valg er ikke særlig oppmuntrende. For Fidesz sikrer sine maktposisjoner også dersom de ikke skulle få to tredjedels flertall neste gang. Det må nemlig et to-tredjedels flertall til for å om-gjøre beslutningene.

Underskriverne, som inkluderer noen av Ungarns fremste intel- lektuelle, konkluderer med at dette er et trist eksempel på hva som hender når man forsøker å løse en økonomisk og sosial krise ved au- toritære midler og nasjonalistisk isolasjon.

LITTERATUR:

Congdon, Lee, Bela K. Kiraly and Karoly Nagy (ed.): 1956: The Hungarian Revolution and War for Independence. New York 2006.

Dery, Tibor: Niki. København 1958.

Esterhazy, Peter: Hrabals bok. Oslo 1990.

Eörsi, Laszlo: The Hungarian Revolution of 1956: Myths and Realities. New York 2006.

Fryer, Peter: Hungarian Tragedy. London 1956.

Gati, Charles: Failed Illusions. Moscow, Washington, Budapest and the 1956 Hungarian Revolt. Stanford 2006.

Gough, Roger: A Good Comrade: Janos Kadar, Communism and Hungary. New York 2006.

Illyes, Gyula: Ikharon's Ferge. Oslo 1979.

Johansen, Jahn Otto (red.): Til Ungarn. Dikt av norske og danske lyrikere. Oslo 1957.

Johansen, Jahn Otto: Skumring i øst. Oslo 1991.

Johansen, Jahn Otto: Den brune fare. Oslo 2002.

Johansen, Jahn Otto: Hjem til Europa? Oslo 2006.

Johansen, Jahn Otto: Ungarn 1956 - et 50-årsminne. Sikkerhetspolitisk Bibliotek 6-2006.

Kertesz, Imre: Kaddisj for et ikke født barn. Oslo 2012.

Kertesz, Imre: Uten skjebne. Oslo 2012.

Kertesz, Imre: Dossier K. Hamburg 2006.

Kertesz, Imre og Peter Esterhazy: Eine Geschichte. Berlin 2002.

Kertesz, Imre, Peter Esterhazy og Ingo Schulze: Eine, zwei nochh eine GESCHICHTE. Berlin 2007.

Konrad, György: Besøkeren. Oslo 1975.

Konrad, György: Taperen. Oslo 1990.

Lendvai, Paul: Die Ungarn. Ein Jahrtausend Sieger in Niederlagen. München 1999.

Lessing, Erich: Revolution in Hungary: The 1956 Budapest Uprising. London 2006.

Nadas, Peter: Slutten på en familroman, Oslo 1980.

Sebestyen, Victor: Ungerrevolten 1956. Stockholm 2006.

Previous publications in this series:

- 4-2011 Conflict or Coincidence of Interest of Main Oil and Gas Importing, Exporting and Transit Countries *Liana Jervalidze*
- 3-2011 Breaking down the remaining walls *Alister Miskimmon*
- 2-2011 Russia in NATO *Charles A. Kupchan*
- 1-2011 Bringing War Home - The use of Provincial Reconstruction Teams by Norway and Denmark
to construct strategic narratives for their domestic audiences *Ida Dommersnes*
- 5-2010 Sjøforsvarets historie 1960-2010 - En kortversjon *Roald Gjelsten*
- 4-2010 The Tragedy of small power politics *Asle Toje*
- 3-2010 Integrasjon med grenser eller grenseløs integrasjon? *Bjørn Innset*
- 2-2010 Reconciling the nuclear renaissance with disarmament Alex Bolfrass and *Kelsey Hartigan*
- 1-2010 Approaching the comprehensive approach *Dag Kristiansen*
- 3-2009 Turkish Neo-Ottomanism: A turn to the Middle East? *Einar Wiggen*
- 2-2009 20 år etter muren *Jahn Otto Johansen*
- 1-2009 Between Reluctance and Necessity: The Utility of Military force in Humanitarian and Development Operations *Robert Egnell*
- 5-2008 Civil-military relations: No Room for Humanitarianism in comprehensive approaches *Stephen Cornish and Marit Glad*
- 4-2008 Tsjekkoslovakia - 40 år etter *Jahn Otto Johansen*
- 3-2008 NATO - Moldova/Israel/Ukraine *Dr. Gabanyi, Dr. Kogan, Dr. Begma & Igor Taburets*
- 2-2008 Hearts, minds and guns: the Role of the Armed Forces in the 26st Century *UK Chief of Defence Staff, Air Chief Marshal Sir Jock Stirrup*
- 1-2008 Krav til fremtidens forsvar sett fra unge offiserers ståsted *Tomas Bakke, Kadett Krigsskolen*
- 7-2007 Threats to Progress of Democracy and Long Term Stability in Georgia *Liana Jervalidze*
- 6-2007 Militærmaktens særtrekk i moderne konflikter *Div. forfattere*
- 5-2007 Norge i et Sikkerhetspolitisk Dilemma *Asle Toje*
- 5-2007 EU-staters varierende bidragsvilje til militær intervensjon *Rolf Magnus Holden*
- 4-2007 Defence as the Best Offence? Missile Defences and Nuclear Non-proliferation *Lars Van Dassen and Morten Bremer Mærli*
- 3-2007 Putins Russland - Partner eller utfordrer? *Jahn Otto Johansen*
- 2-2007 Energy and Identity - Readings of Shtokman and NEPG *Jakub M. Godzimirski*
- 1-2007 NATO and the Dialogue of Civilisations *Christopher Cooker*
- 1-2007 NATO planlegger å være relevant - også i fremtiden *Ivar Engan*
- 7-2006 Putins Russland og utenverdenen *Jahn Otto Johansen*
- 6-2006 Ungarn 1956 - Et 50-årsminne *Jahn Otto Johansen*
- 5-2006 NATO foran toppmøtet i Riga *Ambassadør Kai Eide*
- 4-2006 Russian energy policy and its challenge to western policy makers: *Keith Smith*
- 4-2006 Oil and gas in The High North - A perspective from Norway *Ole Gunnar Austvik*
- 2-2006 EUs sikkerhetspolitiske rolle i internasjonal politikk *Jan Erik Grindheim*

- 1-2006 Fra "Kursk" til "Priz": Ubåtredning som internasjonalt samarbeidsområde **Kristian Åtland**
- 9-2005 Nordisk sikkerhet **Tønne Huitfeldt**
- 8-2005 NATO going global or almost
The Current Revolution in the Nature of Conflict
The Fiftieth Anniversary of the Norwegian Atlantic Committee. **Alv Jakob Fostervoll, Jamie Shea, Chris Donnelly**
- 7-2005 Galileo - et europeisk globalt navigasjonssystem **Hans Morten Synstnes**
- 6-2005 Coming home to Europe? Central and Eastern Europe in EU and NATO
Eastern Europe's silent revolution **Jahn Otto Johansen og Nils Morten Udgaard**
- 5-2005 Det tyske eksperiment **Jahn Otto Johansen**
- 4-2005 The naval Dilemma of the early 26st Century **Hans Olav Stensli**
- 3-2005 What are the strategic challenges faced by Norway in the years to come?
In the new types of conflict we face, how to define and defend humanitarian space?
The Norwegian Atlantic Committee's 40th annual Leangkollen Conference, the Nobel Institute. **Jørgen Kosmo and Jonas Gahr Støre**
- 2-2005 The New Geopolitics of the North? **Jakub M. Godzimirski**
- 1-2005 "Global Partnership", russiske ubåter og brukt kjernebrensel – internasjonal koordinering av oppgaver og bidrag
Christina Chuen og Ole Reistad
- 6-2004 Oljens geopolitikk og krigene ved Persiagulfen **Ole Gunnar Austvik**
- 5-2004 Coping with Vulnerabilities and the Modern society **Jan Hovden**
- 4-2004 Forsvarsperspektiver i nord **Jørgen Berggrav**
- 3-2004 NATO og de transatlantiske motsetninger
-Kortsiktige og langsiktige perspektiver **Jahn Otto Johansen**
- 2-2004 The Role of a Humanitarian Organization in an International Security Operation -
a Basis for Cooperation or a Basis for Separation? **Jonas Gahr Støre**
- 1-2004 If Effective Transatlantic Security Cooperation is the Question, Is NATO the Answer? **Stanley R. Sloan**
- 6-2003 Frankrike og Irak-krigen: Bare i prinsippens navn? **Frank Orban**
- 5-2003 Norwegian Priorities for the Extended G-8 Global Partnership Against the Spread of Weapons and Materials of Mass Destruction
Asle Toje and Morten Bremer Mærli, NUPI
- 4-2003 Saddam's Power Base **Major John Andreas Olsen**
- 3-2003 Terroristbekjempelse og folkeretten **Terje Lund**
- 2-2003 Men and Machines in Modern Warfare **General Charles A. Horner (ret.)**
- 1-2003 The Real Weapon of Mass Destruction: Nuclear, biological and chemical warfare in the era of terrorism and "rogue" states
Morten Bremer Mærli

www.atlanterhavskomiteen.no

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE

NORGE P.P. PORTO BETALT

**DEN NORSKE
ATLANTERHAVSKOMITE**
THE NORWEGIAN ATLANTIC COMMITTEE

Fridtjof Nansens plass 8

0160 Oslo

Tlf: 22 40 36 00

Fax: 22 40 36 10

post@dnak.org

www.dnak.org